

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

26. november 2014*

»Præjudiciel forelæggelse — national støtteordning for forbrug af elektricitet produceret fra vedvarende energikilder — forpligtelse for producenterne og importørerne af elektricitet til at indgive en bestemt mængde elektricitet produceret fra vedvarende energikilder til det nationale net eller til i mangel deraf at købe »grønne certifikater« hos den kompetente myndighed — beviset for en sådan indgivelse, som kræver, at der fremlægges certifikater, der attesterer den grønne oprindelse for den producerede eller importerede elektricitet — godkendelse af certifikater, der udstedes i et tredjeland, som er betinget af indgåelsen af en bilateral aftale mellem dette tredjeland og den pågældende medlemsstat eller en aftale mellem forvalteren af det nationale net i denne medlemsstat og en tilsvarende myndighed i det nævnte tredjeland — direktiv 2001/77/EF — Fællesskabets eksterne kompetence — loyalt samarbejde«

I sag C-66/13,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Consiglio di Stato (Italien) ved afgørelse af 16. oktober 2012, indgået til Domstolen den 8. februar 2013, i sagen:

Green Network SpA

mod

Autorità per l'energia elettrica e il gas,

procesdeltager:

Gestore dei Servizi Energetici SpA – GSE,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, L. Bay Larsen, og dommerne J. Malenovský, M. Safjan, A. Prechal (refererende dommer) og K. Jürimäe,

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: fuldmægtig A. Impellizzeri,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 8. januar 2014,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Green Network SpA ved avvocato V. Cerulli Irelli

* Processprog: italiensk.

- Gestore dei Servizi Energetici SpA – GSE ved avvocati G. Roberti, I. Perego og M. Serpone
- den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato P. Gentili
- Europa-Kommissionen ved K. Herrmann, E. White, L. Pignataro-Nolin og A. Aresu, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 13. marts 2014, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, stk. 2, TEUF og artikel 216 TEUF, sammenholdt med artikel 5 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/77/EF af 27. september 2001 om fremme af elektricitet produceret fra vedvarende energikilder inden for det indre marked for elektricitet (EFT L 283, s. 33) og overenskomsten mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Schweiz af 22. juli 1972 (EFT 1972 I, s. 191), som tilpasset ved afgørelse nr. 1/2000 truffet af Den Blandede Komité EF-Schweiz af 25. oktober 2000 (EFT 2001 L 51, s. 1, herefter »frihandelsaftalen«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet inden for rammerne af en sag mellem Green Network SpA (herefter »Green Network«) og Autorità per l'energia elettrica e il gas (herefter »AEEG«) vedrørende en administrativ bøde, som denne myndighed har pålagt Green Network, fordi dette selskab har afslået at købe grønne certifikater svarende til den mængde elektricitet fra Schweiz, som selskabet har importeret i Italien.

Retsforskrifter

EU-retten

Frihandelsaftalen

- 3 Frihandelsaftalen er blevet indgået af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab på grundlag af EØF-traktatens artikel 113 vedrørende den fælles handelspolitik, derefter EF-traktatens artikel 113, og efter ændring artikel 133 EF. Bestemmelserne i denne sidstnævnte artikel findes nu endelig i artikel 207 TEUF. I henhold til frihandelsaftalens artikel 1 tager denne bl.a. sigte på gennem udbygning af den gensidige samhandel at begunstige den harmoniske udvikling af de økonomiske forbindelser mellem Fællesskabet og Schweiz, at sikre samhandelen mellem de kontraherende parter rimelige konkurrencevilkår og ved afskaffelse af hindringerne for samhandelen således at bidrage til en harmonisk udvikling og udvidelse af verdenshandelen.

Direktiv 2001/77

- 4 Direktiv 2001/77 er fra den 1. januar 2012 blevet ophævet ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/28/EF af 23. april 2009 om fremme af anvendelsen af energi fra vedvarende energikilder og om ændring og senere ophævelse af direktiv 2001/77/EF og 2003/30/EF (EUT L 140, s. 16). Henset til tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen finder direktiv 2001/77 ikke desto mindre anvendelse *ratione temporis*.

5 1.-3., 10., 11. og 14.-16. betragtning til direktiv 2001/77 har følgende ordlyd:

- »(1) De vedvarende energikilder udnyttes i dag ikke fuldt ud i Fællesskabet. Fællesskabet erkender, at det er nødvendigt at prioritere fremme af vedvarende energikilder, fordi deres udnyttelse bidrager til miljøbeskyttelsen og den bæredygtige udvikling. Dette kan desuden skabe lokale arbejdspladser, have en positiv indvirkning på den sociale samhørighed, bidrage til forsyningsikkerheden og fremskynde opfyldelsen af Kyoto-forpligtelserne. Det er derfor nødvendigt at sikre en bedre udnyttelse af dette potentiale inden for rammerne af det indre marked for elektricitet.
- (2) [...] Fællesskabet [lægger] stor vægt på at fremme elektricitet produceret fra vedvarende energikilder såvel af hensyn til miljøet som for at sikre og sprede elforsyningskilderne samt styrke den sociale og økonomiske samhørighed. [...]
- (3) Øget brug af elektricitet fra vedvarende energikilder er en vigtig del af den pakke af foranstaltninger, som må iværksættes, hvis Kyoto-protokollen til De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer, i det følgende benævnt »Kyoto-protokollen«, skal efterkommes, samt af enhver pakke af politiske tiltag til opfyldelse af yderligere forpligtelser.
- [...]
- (10) Dette direktiv forpligter ikke medlemsstaterne til at anerkende købet af en oprindelsesgaranti fra andre medlemsstater eller det tilsvarende køb af elektricitet som bidrag til opfyldelse af en national kvoteforpligtelse. Med henblik på at lette handelen med elektricitet fra vedvarende energikilder og for at øge gennemsigtigheden for forbrugerne, når disse skal vælge mellem elektricitet produceret fra ikke-vedvarende og elektricitet produceret fra vedvarende energikilder, er en oprindelsesgaranti for denne type elektricitet imidlertid nødvendig. Oprindelsesgarantiordninger indebærer ikke i sig selv en ret til at blive omfattet af de nationale støtteordninger i forskellige medlemsstater. Det er vigtigt, at alle former for elektricitet fra vedvarende energikilder er omfattet af en sådan oprindelsesgaranti.
- (11) Der bør klart skelnes mellem oprindelsesgarantier og salgbare grønne certifikater.
- [...]
- (14) Medlemsstaterne har forskellige ordninger for støtte til vedvarende energikilder i nationalt regi, herunder grønne certifikater, investeringsstøtte, skattefritagelse, -nedsættelse eller -refusion og direkte prisstøtte. Et vigtigt middel til at nå målet med dette direktiv er at sikre, at disse ordninger fungerer som de skal, indtil der etableres en fællesskabsramme, således at investorernes tillid bevares.
- (15) I betragtning af den begrænsede erfaring med nationale ordninger og den nuværende relativt begrænsede andel af elektricitet fra vedvarende energikilder, der er omfattet af ordninger for prisstøtte i Fællesskabet, er det for tidligt at fastlægge en fællesskabsramme for støtteordninger.
- (16) Det er imidlertid nødvendigt efter en tilstrækkelig overgangsperiode at tilpasse støtteordningerne for det indre marked for elektricitet, som er under udvikling. Det bør derfor pålægges [Europa-]Kommissionen at følge udviklingen på området og forelægge en rapport om de erfaringer, der er gjort med anvendelsen af de nationale ordninger. På grundlag af konklusionerne i denne rapport bør Kommissionen om nødvendigt forelægge forslag til en fællesskabsramme for ordninger for støtte til elektricitet fra vedvarende energikilder. [...]«

6 Artikel 1 i direktiv 2001/77 bestemte:

»Formålet med dette direktiv er at fremme en forøgelse af vedvarende energikilders bidrag til produktionen af elektricitet inden for det indre marked for elektricitet og skabe grundlaget for en kommende fællesskabsramme herfor.«

7 Direktivets artikel 2 med overskriften »Definitioner« fastsatte:

»I dette direktiv forstås ved:

a) »vedvarende energikilder«: vedvarende, ikke-fossile kilder (vind, sol, geotermisk varme, bølge- og tidevandsenergi, vandkraft, biomasse, lossepladsgas, gas fra rensningsanlæg og biogas)

[...]

c) »elektricitet fra vedvarende energikilder«: elektricitet produceret på anlæg, hvor der udelukkende benyttes vedvarende energikilder, samt den andel af elektricitet, der fremstilles på grundlag af vedvarende energikilder på hybridanlæg, hvor der også benyttes konventionelle energikilder, herunder elektricitet fra vedvarende energikilder, der benyttes til opfyldning af systemer for oplagring, og med undtagelse af elektricitet fremstillet på grundlag af sådanne systemer

d) »elforbrug«: den nationale elproduktion, herunder egenproduktion, plus import, minus eksport (bruttoelforbrug).

[...]«

8 Direktivets artikel 3 bestemte:

»1. Medlemsstaterne træffer passende foranstaltninger til at fremme et øget forbrug af elektricitet fra vedvarende energikilder i overensstemmelse med de fastsatte vejledende, nationale mål, jf. stk. 2. [...]

2. Senest den 27. oktober 2002 og derefter hvert femte år vedtager og offentliggør medlemsstaterne en rapport med de vejledende, nationale mål for det fremtidige forbrug af elektricitet fra vedvarende energikilder udtrykt som en procentdel af elforbruget for de næste ti år. [...] Ved fastsættelsen af målene indtil 2010 skal medlemsstaterne:

— tage hensyn til referenceværdierne i bilaget

[...]

4. Kommissionen vurderer på grundlag af de i stk. 2 og 3 omhandlede rapporter fra medlemsstaterne, i hvilket omfang:

— medlemsstaterne har gjort fremskridt med hensyn til at nå deres vejledende, nationale mål

— de vejledende, nationale mål er forenelige med det samlede, vejledende mål om inden udgangen af 2010 at nå op på 12% af bruttoenergiforbruget og navnlig den vejledende andel på 22,1% af elektricitet fra vedvarende energikilder af Fællesskabets samlede elforbrug i 2010.

[...]«

9 Direktivets artikel 4 var med overskriften »Støtteordninger« affattet som følger:

»1. Med forbehold af [EF-]traktatens artikel 87 og 88 vurderer Kommissionen anvendelsen af sådanne ordninger i medlemsstaterne, hvorefter elproducenter på grundlag af bestemmelser udstedt af de offentlige myndigheder modtager direkte eller indirekte støtte, og som kunne virke begrænsende på handelen, idet udgangspunktet skal være, at disse ordninger bidrager til virkeliggørelsen af målene i traktatens artikel 6 og 174.

2. Senest den 27. oktober 2005 forelægger Kommissionen en veldokumenteret rapport om de erfaringer, der er gjort med anvendelsen og sameksistensen af de forskellige ordninger, der er omhandlet i stk. 1. I denne rapport foretages der en vurdering af, i hvor høj grad det er lykkedes ved hjælp af de i stk. 1 omhandlede støtteordninger at fremme forbruget af elektricitet produceret fra vedvarende energikilder i overensstemmelse med de i artikel 3, stk. 2, omhandlede vejledende, nationale mål, og af nævnte ordningers omkostningseffektivitet. Rapporten ledsages om nødvendigt af et forslag til en fællesskabsramme for ordninger for støtte til elektricitet fra vedvarende energikilder.

Et forslag til ramme skal:

- a) medvirke til at nå de vejledende, nationale mål
  - b) være forenelig med principperne for det indre marked for elektricitet
  - c) tage hensyn til de forskellige vedvarende energikilders karakteristika samt til de forskellige teknologier og de geografiske forskelle
  - d) fremme en rationel anvendelse af vedvarende energikilder, være enkel og samtidig så effektiv som muligt, navnlig i omkostningsmæssig henseende
  - e) omfatte tilstrækkelige overgangsordninger for nationale støtteordninger på mindst syv år og fastholde investorernes tillid.«
- 10 Med overskriften »Oprindelsesgaranti for elektricitet fra vedvarende energikilder« bestemte artikel 5 i direktiv 2001/77:

»1. Senest den 27. oktober 2003 sikrer medlemsstaterne, at det kan garanteres, at elektricitet fra vedvarende energikilder faktisk er produceret fra sådanne energikilder, jf. definitionen i dette direktiv, efter objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende kriterier, som fastsættes af de enkelte medlemsstater. De sørger for, at der efter anmodning udstedes oprindelsesgarantier med dette formål.

2. Medlemsstaterne kan udpege et eller flere kompetente organer, der er uafhængige af elproduktions- og eldistributionsaktiviteter, til at overvåge udstedelsen af oprindelsesgarantierne.

3. Oprindelsesgarantierne skal:

- angive, hvilken energikilde den pågældende mængde elektricitet er produceret fra, angive produktionsdatoer og -steder, og, hvis det drejer sig om vandkraftværker, præcisere de pågældende anlægs kapacitet samt
- gøre det muligt for producenter af elektricitet fra vedvarende energikilder at dokumentere, at den elektricitet, de sælger, er elektricitet fra vedvarende energikilder i dette direktivs forstand.

4. Medlemsstaterne bør gensidigt anerkende oprindelsesgarantier udstedt i henhold til stk. 2 som bevis udelukkende for de i stk. 3 omhandlede bestemmelser. Enhver ikke-ankendelse af oprindelsesgarantier som et sådant bevis – navnlig med henblik på forebyggelse af svig – skal ske på

grundlag af objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende kriterier. Hvis en medlemsstat nægter at anerkende en oprindelsesgaranti, kan Kommissionen forpligte den pågældende medlemsstat til at anerkende oprindelsesgarantien, navnlig under hensyn til objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende kriterier, som ligger til grund for anerkendelsen.

5. Medlemsstaterne eller de kompetente organer indfører ordninger, der kan sikre, at oprindelsesgarantierne er korrekte og pålidelige, og de redegør i den i artikel 3, stk. 3, omtalte rapport for de foranstaltninger, der er truffet til at sikre garantisystemets pålidelighed.

6. Efter at have hørt medlemsstaterne beskriver Kommissionen i den i artikel 8 nævnte rapport, hvilken form og hvilke metoder medlemsstaterne vil kunne anvende for at garantere, at elektriciteten stammer fra vedvarende energikilder. Om nødvendigt forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet og Rådet forslag om fælles regler i denne henseende.«

- 11 Som det fremgår af det første afsnit i bilaget til direktiv 2001/77, indeholder bilaget referenceværdier for fastsættelsen af nationale, vejledende mål for andelen af elektricitet fra vedvarende energikilder som omhandlet i direktivets artikel 3, stk. 2. Det fremgår af den tabel, der er indeholdt i bilaget, og af forklaringerne hertil, at de nævnte referenceværdier for hver medlemsstat henviser dels til »den nationale produktion« af elektricitet fra vedvarende energikilder i 1997, dels til andelen af elektricitet fra vedvarende energikilder i elforbruget, udtrykt i procent for henholdsvis 1997 og 2010, idet denne andel er »baseret på den nationale produktion af [elektricitet fra vedvarende energikilder] divideret med bruttoelforbruget«.

Italiensk ret

- 12 Artikel 11, stk. 1, i decreto legislativo n. 79 – Attuazione della direttiva 96/92/CE recante norme comuni per il mercato interno dell'energia elettrica (lovdekret nr. 79 om gennemførelse af direktiv 96/92/EF om fælles regler for det indre marked for elektricitet) af 16. marts 1999 (GURI nr. 75 af 31.3.1999, s. 8, herefter »lovdekret nr. 79/1999«) pålægger de operatører, der har produceret eller importeret elektricitet, året efter til det nationale net at indgive en kvote af elektricitet produceret fra vedvarende energikilder (herefter »grøn elektricitet«) fra anlæg, der er taget i brug, eller som har øget deres produktion efter det nævnte dekrets ikrafttræden. I henhold til artikel 11, stk. 3, er det bl.a. muligt at opfylde denne forpligtelse ved helt eller delvist at erhverve denne kvote hos andre producenter, forudsat at den elektricitet, der er indgivet til det nationale system, er grøn, eller ved at købe grønne certifikater hos forvalteren af det nationale net, som siden den 1. november 2005 har været Gestore servizi energetici GSE SpA (herefter »GSE«). De pågældende producenter og importører skal således enten fremlægge certifikater, der attesterer, at der er blevet produceret en kvote af produceret eller importeret elektricitet fra vedvarende energikilder, eller købe grønne certifikater.
- 13 Artikel 4, stk. 6, i decreto ministeriale – Direttive per l'attuazione delle norme in materia di energia elettrica da fonti rinnovabili di cui ai commi 1, 2 e 3 dell'articolo 11 del decreto legislativo 16 marzo 1999, n. 79 (ministerielt dekret om regler til gennemførelse af bestemmelser på området for elektricitet fra vedvarende energikilder, der er fastsat i artikel 11, stk. 1, 2 og 3, i lovdekret nr. 79 af 16.3.1999) af 11. november 1999 (GURI nr. 292, af 14.12.1999, s. 26, herefter »ministerielt dekret af 11. november 1999«) bestemmer:

»Den i artikel 11, stk. 1 og 2, i lovdekret nr. [79/1999] fastsatte forpligtelse kan opfyldes ved helt eller delvist at importere elektricitet produceret i anlæg, som er taget i brug efter den 1. april 1999, og som anvender vedvarende energikilder, forudsat at de er beliggende i tredjelande, som har indført lignende midler til fremme og tilskyndelse til anvendelse af vedvarende energikilder, og der foreligger markedsbaserede ordninger, som anerkender samme mulighed for anlæg beliggende i Italien. I dette tilfælde skal den forpligtede person fremsætte den i stk. 3 omhandlede begæring sammen med aftalen

om køb af den i anlægget producerede elektricitet og en gyldig tilladelse til at indgive denne elektricitet til det nationale net. Alle oplysningerne skal være certificeret af den i det land, hvor anlægget er beliggende, i henhold til artikel 20, stk. 3, i [Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/92/EF af 19. december 1996 om fælles regler for det indre marked for elektricitet (EFT 1997 L 27, s. 20)] udpegede myndighed. Hvad angår lande, der ikke er medlemmer af Den Europæiske Union, er godkendelsen af begæringen betinget af indgåelsen af en aftale mellem forvalteren af det nationale net og den tilsvarende lokale myndighed, som fastsætter fremgangsmåden for de nødvendige kontroller.«

- 14 I medfør af artikel 20, stk. 3, i decreto legislativo n. 387 – Attuazione della direttiva 2001/77/CE relativa alla promozione dell'energia elettrica prodotta da fonti energetiche rinnovabili nel mercato interno dell'elettricità (lovdekret nr. 387 om gennemførelse af direktiv 2001/77/EF om fremme af elektricitet produceret fra vedvarende energikilder inden for det indre marked for elektricitet) af 29. december 2003 (almindeligt tillæg til GURI nr. 25 af 31.1.2004, herefter »lovdekret nr. 387/2003«) kan operatører, der importerer elektricitet fra en anden medlemsstat i Den Europæiske Union, anmode GSE om en dispensation fra forpligtelsen til at købe grønne certifikater, som fastsat i artikel 11 i lovdekret nr. 79/1999, for mængden af importeret grøn elektricitet ved at fremlægge GSE en bekræftet genpart af den oprindelsesgaranti, der er blevet udstedt i overensstemmelse med artikel 5 i direktiv 2001/77. I tilfælde af at der er tale om elektricitet fra et tredjeland, betinger denne artikel 20, stk. 3, denne dispensation af, at der mellem Den Italienske Republik og det pågældende tredjeland er blevet indgået en aftale, hvori det fastsættes, at den omhandlede elektricitet er produceret fra vedvarende energikilder og som sådan er garanteret efter samme fremgangsmåder som dem, der er fastsat i artikel 5 i direktiv 2001/77.
- 15 En sådan aftale blev indgået den 6. marts 2007 mellem de kompetente italienske ministerier og Det Schweiziske Forbunds departement for miljø, transport, energi og kommunikation. Ved denne aftale anerkender parterne gensidigt oprindelsesgarantier for så vidt angår importeret elektricitet fra og med 2006, som er det år, hvori Det Schweiziske Forbund indførte bestemmelser i overensstemmelse med bestemmelserne i direktiv 2001/77.
- 16 I henhold til artikel 4 i lovdekret nr. 387/2003 påhviler det GSE at kontrollere overholdelsen af den forpligtelse, der er fastsat i artikel 11 i lovdekret nr. 79/1999, og at give underretning om tilfælde, hvor forpligtelsen ikke er blevet overholdt, til AEEG, der i sådanne sager har kompetence til at pålægge sanktioner, som fastsat i legge n. 481 – Norme per la concorrenza e la regolazione dei servizi di pubblica utilità. Istituzione delle Autorità di regolazione dei servizi di pubblica utilità (lov nr. 481 om regler for konkurrence og regulering af public service-tjenester – Oprettelse af myndigheder til regulering af public service-tjenester om konkurrenceregler og bestemmelser) af 14. november 1995 (almindeligt tillæg til GURI nr. 270 af 18.11.1995).

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 17 I løbet af 2005 importerede Green Networks 873 855 MWh elektricitet i Italien fra Schweiz i henhold til en aftale om levering indgået med det schweiziske selskab Aar e Ticino SA di Elettricità. Ifølge sidstnævntes skriftlige erklæringer var denne elektricitet blevet produceret i Schweiz fra vedvarende energikilder.
- 18 I henhold til artikel 20, stk. 3, i lovdekret nr. 387/2003 anmodede Green Network GSE om dispensation for 2006 fra forpligtelsen til at købe grønne certifikater som omhandlet i artikel 11 i lovdekret nr. 79/1999 for så vidt angår den mængde elektricitet, der således var blevet importeret fra Schweiz.

- 19 Ved en afgørelse af 7. juli 2006 afslog GSE denne anmodning med den begrundelse, at Den Italienske Republik og Det Schweiziske Forbund i 2005 endnu ikke havde indgået en aftale som den, der er omhandlet i nævnte artikel 20, stk. 3. GSE påbød som følge deraf Green Network at købe 378 certifikater til et samlet beløb på 2 367 792 EUR. Da Green Network ikke efterkom dette, pålagde AEEG ved en afgørelse af 21. januar 2011 selskabet at betale en administrativ bøde på 2 466 450 EUR.
- 20 Da AEEG ved Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (den regionale forvaltningsdomstol i Lombardiet) var blevet frifundet i den sag, som Green Network havde anlagt til prøvelse af denne afgørelse, iværksatte dette selskab appel af den dom, der var blevet afsagt af denne ret, til Consiglio di Stato (Italiens øverste forvaltningsdomstol). Til støtte for appellen har Green Network navnlig gentaget den argumentation, som dette selskab havde fremført i første instans, hvorefter artikel 20, stk. 3, i dekret nr. 387/2003 er uforenelig med artikel 3, stk. 2, TEUF og artikel 216 TEUF, for så vidt som Unionen har en ekstern enekompetence til at indgå en aftale som den, der tilsigtes med den nævnte bestemmelse i den nationale ret.
- 21 Green Network har endvidere gjort gældende, at artikel 4, stk. 6, i ministerielt dekret af 11. november 1999 skal finde anvendelse, henset til denne uforenelighed. I denne sammenhæng har Green Network gjort gældende, at den aftale, der er indgået mellem netoperatørerne om gensidig anerkendelse af de certifikater, som denne bestemmelse kræver, er blevet indgået stiltiende mellem Gestore della Rete di Trasmissione Nazionale (GRTN), som er den nationale netværksoperatør, GSE har efterfulgt, og den tilsvarende schweiziske operatør.
- 22 Den forelæggende ret har i denne henseende anført, at såfremt Domstolen som svar på det første og det andet forelagte præjudicielle spørgsmål fastslår, at en bestemmelse såsom artikel 20, stk. 3, i dekret nr. 387/2003 underkender Unionens eksterne enekompetence, vil den forelæggende sag faktisk være omfattet af artikel 4, stk. 6, i ministerielt dekret af 11. november 1999. For så vidt som dette er tilfældet, finder den forelæggende ret det også nødvendigt at anmode Domstolen om at besvare det tredje og det fjerde spørgsmål, der vedrører denne sidstnævnte nationale bestemmelse.
- 23 Under disse omstændigheder har Consiglio di Stato besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er de nationale bestemmelser (artikel 20, stk. 3, i lovdekret nr. 387/2003), ifølge hvilke anerkendelsen af oprindelsesgarantier udstedt af tredjelande er betinget af indgåelsen af en særskilt international aftale mellem [Den Italiensk Republik] og det pågældende tredjeland, til hinder for korrekt anvendelse af artikel 3, stk. 2, TEUF og artikel 216 TEUF – hvorefter Unionen har enekompetence til at indgå internationale aftaler, når indgåelsen har hjemmel i en lovgivningsmæssig EU-retsakt, eller når den er nødvendig for at give Unionen mulighed for at udøve sin kompetence på internt plan, eller for så vidt den kan berøre fælles regler eller ændre deres rækkevidde, hvilket har to konsekvenser, nemlig at beføjelsen til at indgå aftaler med tredjelande, som berører fælles regler eller ændrer deres rækkevidde eller [berører] et område, som er fuldt ud reguleret ved fællesskabsbestemmelser og derfor hører ind under Unionens enekompetence, er koncentreret i selve Unionen, og at denne beføjelse ikke længere hverken individuelt eller kollektivt er forbeholdt medlemsstaterne – og af artikel 5 i direktiv 2001/77[...]?
  - 2) Er de nævnte nationale bestemmelser navnlig til hinder for en korrekt anvendelse af den omhandlede [EU-]lovgivning, såfremt tredjelandet er Det Schweiziske Forbund, der er knyttet til EU gennem [en frihandelsaftale, der er indgået den 22. juli 1972 og trådt i kraft den 1. januar 1973]?

- 3) Er de nationale bestemmelser i artikel 4, stk. 6, i ministerielt dekret af 11. november 1999, ifølge hvilke godkendelsen af begæringen i forbindelse med import af elektricitet fra tredjelande er betinget af indgåelsen af en aftale mellem operatøren af det nationale elforsyningsnet og en tilsvarende lokal myndighed, som fastsætter fremgangsmåden for de nødvendige kontroller, til hinder for korrekt anvendelse af de under punkt (i) nævnte [EU-]forskrifter?
- 4) Er de nævnte nationale bestemmelser navnlig til hinder for korrekt anvendelse af de omhandlede [EU-]forskrifter, såfremt den i artikel 4, stk. 6, i ministerielt dekret af 11. november 1999 fastlagte aftale er en stiltiende aftale, som aldrig er blevet udtrykt i officielle handlinger, og som blot er blevet nævnt af appellanten, der ikke har været i stand til at fremlægge nærmere oplysninger herom?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Indledende bemærkninger

- 24 Som det fremgår af de ordlyden af de præjudicielle spørgsmål, vedrører disse nærmere bestemt fortolkningen af artikel 3, stk. 2, TEUF og artikel 216 TEUF.
- 25 Det skal imidlertid bemærkes, at tvisten i hovedsagen vedrører anfægtelsen af en afgørelse truffet af AEEG, hvorved Green Network er blevet pålagt en administrativ bøde med den begrundelse, at sidstnævnte ikke havde opfyldt en forpligtelse til at købe grønne certifikater for 2006. Under disse omstændigheder, og henset til den omstændighed, at Lissabontraktaten først trådte i kraft den 1. december 2009, skal der ved besvarelsen af de punkter, som de forelagte spørgsmål rejser, ikke tages hensyn til de bestemmelser i EUF-traktaten, som den forelæggende ret har nævnt, men, således som GSE, den italienske regering og Kommissionen har gjort gældende, til reglerne om Fællesskabets eksterne enekompetence, således som de følger af EF-traktaten.
- 26 I denne henseende skal det bemærkes, at blandt de forskellige tilfælde af eksterne enekompetencer for Unionen, der nu er forankret i artikel 3, stk. 2, TEUF, er det kun det tilfælde, der er omhandlet i denne bestemmelses sidste sætningsled – dvs. den situation, hvor indgåelsen af en international aftale »kan berøre fælles regler eller ændre deres rækkevidde« – der ligger til grund for den forelæggende rets spørgsmål, og som er relevant i forbindelse med den foreliggende sag.
- 27 Formuleringen af dette sætningsled svarer imidlertid til den formulering, som Domstolen anvendte i præmis 22 i dom Kommissionen mod Rådet, kaldet »AETR-dommen« (22/70, EU:C:1971:32), til at definere arten af de internationale forpligtelser, som medlemsstaterne ikke uden for Fællesskabsinstitutionernes rammer kan påtage sig, når der er vedtaget fælles regler af dette for at gennemføre traktatens mål (jf. dom Kommissionen mod Rådet, C-114/12, EU:C:2014:2151, præmis 66).
- 28 Det følger heraf, at de præjudicielle spørgsmål i det foreliggende tilfælde skal forstås således, at de henviser til Fællesskabets eksterne enekompetence som omhandlet i den retspraksis, der blev initieret ved AETR-dommen (EU:C:1971:32), og som er blevet udviklet ud fra denne dom (herefter »den eksterne enekompetence som omhandlet i AETR-retspraksis«).
- 29 Ifølge denne retspraksis er der en risiko for, at de fælles Fællesskabsregler tilsidesættes som følge af internationale forpligtelser, som medlemsstaterne har påtaget sig, eller at de fælles reglers rækkevidde ændres, hvilket begrundes af Fællesskabets eksterne enekompetence, når disse internationale forpligtelser ligger inden for et område, som allerede er reguleret af sådanne regler (jf. bl.a. dom Kommissionen mod Rådet, EU:C:2014:2151, præmis 68 og den deri nævnte retspraksis, og udtalelse 1/13, EU:C:2014:2303, præmis 71).

- 30 Konstateringen af, at der foreligger en sådan risiko, forudsætter ikke, at det område, som den internationale aftale omfatter, og det, som er omfattet af fællesskabslovgivningen, er fuldstændigt sammenfaldende (dom Kommissionen mod Rådet, EU:C:2014:2151, præmis 69 og den deri nævnte retspraksis, og udtalelse 1/13, EU:C:2014:2303, præmis 72).
- 31 Navnlig kan rækkevidden af fællesskabsregler berøres eller ændres af sådanne internationale forpligtelser, når de omfattes af et område, der allerede i vid udstrækning er reguleret af sådanne regler (dom Kommissionen mod Rådet, EU:C:2014:2151, præmis 70 og den deri nævnte retspraksis, og udtalelse 1/13, EU:C:2014:2303, præmis 73).
- 32 Medlemsstaterne kan desuden ikke uden om fællesskabsinstitutionerne påtage sig sådanne forpligtelser, heller ikke selv om der ikke er nogen modsætning mellem disse forpligtelser og de fælles fællesskabsregler (dom Kommissionen mod Rådet, EU:C:2014:2151, præmis 71 og den deri nævnte retspraksis).
- 33 Under disse omstændigheder bemærkes, at da Fællesskabet kun råder over tildelte kompetencer, skal en kompetence – tilmed en enekompetence – finde sin begrundelse i en fuldstændig og konkret analyse af forholdet mellem den påtænkte internationale aftale og gældende fællesskabsret. Denne analyse skal tage hensyn til de områder, som omfattes af fællesskabsreglerne, henholdsvis bestemmelserne i den påtænkte aftale, deres forudsete udviklingsperspektiver samt til karakteren og indholdet af disse regler og bestemmelser, med henblik på at efterprøve, om aftalen kan være til skade for en ensartet og sammenhængende anvendelse af fællesskabsreglerne og den tilfredsstillende funktion af den ordning, som oprettes ved disse regler (jf. udtalelse 1/13, EU:C:2014:2303, præmis 74 og den deri nævnte retspraksis).

Det første spørgsmål

- 34 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om EF-traktaten, henset til eksistensen af direktiv 2001/77 og navnlig bestemmelserne i dette direktivs artikel 5, skal fortolkes således, at Fællesskabet råder over en ekstern enekompetence som omhandlet i AETR-retspraksis, der er til hinder for en national bestemmelse såsom den i hovedsagen omhandlede, der fastsætter, at der skal gives dispensation fra forpligtelsen til at erhverve grønne certifikater på grund af indførelsen på det nationale forbrugsmarked af elektricitet importeret fra et tredjeland under forudsætning af en forudgående indgåelse mellem den pågældende medlemsstat og tredjelandet af en aftale, hvorved det garanteres, at den således importerede elektricitet er grøn, efter fremgangsmåder, der er identiske med dem, som nævnte artikel 5 fastsætter (herefter »den første omtvistede nationale bestemmelse«).
- 35 Indledningsvis bemærkes, at direktiv 2001/77 er blevet vedtaget på grundlag af artikel 175 EF, hvis bestemmelser er blevet gentaget i artikel 192 TEUF vedrørende Fællesskabets politik på miljøområdet, som fastsætter en delt kompetence mellem Fællesskabet og medlemsstaterne (jf. bl.a. dom Kommissionen mod Rådet, C-370/07, EU:C:2009:590, præmis 49).
- 36 I denne forbindelse, og således som det bl.a. fremgår af den retspraksis, der blev nævnt i denne doms præmis 29-33, afhænger den eventuelle eksistens af en ekstern enekompetence for Fællesskabet, der kan udgøre en hindring for en regel som den første omtvistede nationale bestemmelse, i det foreliggende tilfælde af spørgsmålet, om en aftale af den type, som den nævnte bestemmelse tilsigter skal indgås, kan tilsidesætte de fælles bestemmelser, som direktiv 2001/77 indeholder, eller ændre rækkevidden af de nævnte bestemmelser.

- 37 I denne henseende skal det bemærkes, at den omstændighed alene, at der på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen endnu ikke faktisk var indgået en aftale af denne type mellem Den Italienske Republik og Det Schweiziske Forbund, ikke kan udelukke, at der er sket en eventuel tilsidesættelse af Fællesskabets eksterne enekompetence.
- 38 Ved at underlægge muligheden for den fordel, som en bestemmelse som den første omtvistede nationale bestemmelse tilfører elektricitetsimportørerne, en forudgående indgåelse af en sådan international aftale, indleder bestemmelsen nemlig en procedure, der kan føre til, at en sådan aftale faktisk indgås, hvilket, således som generaladvokaten har anført i punkt 83-85 i forslaget til afgørelse, vil være tilstrækkeligt til at skade Fællesskabets eksterne kompetence, hvis denne er bevist (jf. i denne retning dom Kommissionen mod Grækenland, C-45/07, EU:C:2009:81, præmis 21-23).
- 39 Hvad angår det område, der er omfattet af de aftaler, som tilsigtes indgået med den første omtvistede nationale bestemmelse, og disses indhold bemærkes, at disse aftaler i det væsentlige har til formål at fastlægge, på hvilke betingelser og efter hvilke fremgangsmåder elektrisk energi, der er produceret i et tredjeland og importeret i en medlemsstat, skal være certificeret som grøn elektricitet af myndighederne i dette tredjeland for at kunne blive anerkendt som sådan på det indre marked for forbrug af elektricitet i denne medlemsstat, navnlig ved at gennemføre en national støtteordning for forbrug af grøn energi, som er indført af den nævnte medlemsstat.
- 40 Hvad angår det område, der er omfattet af de relevante bestemmelser, som i denne henseende er indeholdt i direktiv 2001/77, og dets indhold, skal navnlig bestemmelserne i dette direktivs artikel 3-5 tages i betragtning.
- 41 Hvad for det første angår det nævnte direktivs artikel 5, som der udtrykkeligt henvises til i de præjudicielle spørgsmål, skal det ganske vist bemærkes, at de oprindelsesgarantier, der skal attestere, at elektriciteten er blevet produceret fra vedvarende energikilder, og som den nævnte artikel fastsætter, at medlemsstaternes kompetente myndigheder skal udstede, således som det fremgår af både ordlyden og opbygningen af denne artikel, udelukkende vedrører elektricitet, der er produceret på steder, der henhører under deres jurisdiktion, og ikke den, der er produceret i tredjelände.
- 42 Denne omstændighed påvirker dog ikke det forhold, at den nævnte artikel har til formål at harmonisere de betingelser, hvorpå, og de ordninger, hvorefter elektricitet i medlemsstaterne og inden for Fællesskabet kan og skal være autentificeret for at være grøn elektricitet og for at blive anerkendt som sådanne på det indre marked for forbrug af elektricitet.
- 43 Artikel 5, stk. 1, i direktiv 2001/77 pålægger således medlemsstaterne at sikre, at det kan garanteres, at den grønne elektricitet faktisk er produceret fra sådanne energikilder, som defineret i dette direktivs artikel 2, efter objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende kriterier, som fastsættes af de enkelte medlemsstater, og at sørge for, at der efter anmodning udstedes oprindelsesgarantier med dette formål.
- 44 Det nævnte direktivs artikel 5, stk. 3, første led, fastsætter bl.a., at oprindelsesgarantierne skal angive, hvilken energikilde den pågældende mængde elektricitet er produceret fra, og angive produktionsdatoer og -steder. I henhold til direktivets artikel 5, stk. 5, skal medlemsstaterne eller de kompetente organer, som disse har udpeget, indføre ordninger, der kan sikre, at oprindelsesgarantierne er korrekte og pålidelige.
- 45 Hvad angår formålet med de nævnte oprindelsesgarantier anføres det i tiende betragtning til direktiv 2001/77, at disse er nødvendige med henblik på at lette handelen med grøn elektricitet og at øge gennemsigtigheden for forbrugerne, når disse skal vælge mellem en sådan elektricitet og elektricitet produceret fra ikke-vedvarende energikilder. Dette direktivs artikel 5, stk. 3, andet led, præciserer, at disse oprindelsesgarantier skal gøre det muligt for producenter af elektricitet fra vedvarende energikilder at dokumentere, at den elektricitet, de sælger, er elektricitet fra vedvarende energikilder i dette direktivs forstand.

- 46 I medfør af artikel 5, stk. 4, i direktiv 2001/77 bør medlemsstaterne gensidigt anerkende oprindelsesgarantier som bevis udelukkende for de i dette direktivs artikel 5, stk. 3, omhandlede bestemmelser.
- 47 Det skal imidlertid i denne henseende bemærkes, at aftaler såsom dem, som den første omtvistede nationale bestemmelse fastsætter skal indgås mellem Den Italienske Republik og et tredjeland, netop skal sikre, at oprindelsesgarantier udstedt af dette tredjelands myndigheder – i lighed med de oprindelsesgarantier, der udstedes i medlemsstaterne i medfør af bestemmelserne i artikel 5 i direktiv 2001/77, og under forudsætning af overholdelsen af tilsvarende betingelser som dem, de nævnte bestemmelser fastsætter – anerkendes på denne medlemsstats marked for forbrug som attesterende den grønne karakter som omhandlet i dette direktiv ved den elektricitet, der importeres fra det nævnte tredjeland.
- 48 En sådan aftale kan således udvide anvendelsesområdet for den særlige harmoniserede certificeringsordning for oprindelsesgarantier, der udstedes i medlemsstaterne, som er blevet indført ved artikel 5 i direktiv 2001/77, ved bl.a. at tillade, at oprindelsesgarantier, der udstedes i tredjelande, på det indre marked for forbrug af elektricitet i den pågældende medlemsstat får en tilsvarende status som de oprindelsesgarantier, der udstedes i medlemsstaterne, som bl.a. har de særlige formål at lette handelen og at øge gennemsigtigheden over for forbrugere, som nævnt i denne doms præmis 45.
- 49 Det følger heraf, at en aftale af denne type kan ændre rækkevidden af de fælles regler, som artikel 5 i direktiv 2001/77 indeholder.
- 50 Hvad for det andet angår den omstændighed, at de oprindelsesgarantier, som et tredjelands myndigheder udsteder, i henhold til en aftale som den, der skal indgås i medfør af den første omtvistede nationale bestemmelse, bl.a. skal anerkendes i forbindelse med en national støtteordning for forbrug af grøn energi ved at tillade indehaveren deraf at få dispensation fra forpligtelsen til at erhverve grønne certifikater, skal anføres følgende.
- 51 Det fremgår ganske vist af artikel 4 i direktiv 2001/77 og af 15. betragtning dertil, at dette direktiv, samtidig med at det opfordrer medlemsstaterne til at vedtage sådanne støtteordninger, ikke fastlægger en fællesskabsramme for så vidt angår disse (jf. dom *IBV & Cie*, C-195/12, EU:C:2013:598, præmis 63).
- 52 Hvad angår den form, som støtteordningerne kan have, bemærkes, at 14. betragtning til direktiv 2001/77 blot opregner de forskellige typer foranstaltninger, som medlemsstaterne generelt anvender i denne sammenhæng, nemlig de grønne certifikater, investeringsstøtte, skattefritagelse, -nedsættelse eller -refusion og direkte prisstøtte (jf. dom *IBV & Cie*, EU:C:2013:598, præmis 64).
- 53 Det nævnte direktivs artikel 4 indeholder heller ikke nogen særlige indikationer om indholdet af støtteordninger, som således tilskyndes vedtaget af fællesskabslovgiver, bortset fra præciseringerne om, at sådanne foranstaltningers kan bidrage til virkeliggørelsen af de mål, der er defineret i artikel 6 EF og artikel 174, stk. 1, EF (jf. dom *IBV & Cie*, EU:C:2013:598, præmis 65).
- 54 Det følger heraf bl.a., at direktiv 2001/77 tildeler medlemsstaterne en vid skønsbeføjelse med henblik på vedtagelsen og gennemførelsen af sådanne støtteordninger (jf. i denne retning dom *IBV & Cie*, EU:C:2013:598, præmis 80).
- 55 Der skal imidlertid ligeledes tages hensyn til, at formålet med dette direktiv, således som det fremgår af artikel 1 i direktiv 2001/77, er at fremme en forøgelse af vedvarende energikilders bidrag til produktionen af elektricitet inden for det indre marked for elektricitet. I første betragtning til dette direktiv fremhæves det, at de vedvarende energikilder i dag ikke udnyttes fuldt ud i Fællesskabet, og det erkendes, at det er nødvendigt at prioritere fremme af vedvarende energikilder, for så vidt som

deres udnyttelse bidrager til miljøbeskyttelsen og den bæredygtige udvikling, og at dette desuden kan skabe lokale arbejdspladser, have en positiv indvirkning på den sociale samhørighed, bidrage til forsyningssikkerheden og fremskynde opfyldelsen af Kyoto-forpligtelserne.

- 56 Det fremgår desuden af artikel 3, stk. 1 og 2, i direktiv 2001/77, sammenholdt med bilaget hertil, at medlemsstaterne bl.a. skal fastsætte vejledende, nationale mål for det fremtidige forbrug af grøn elektricitet og herved som referenceværdier skal tage hensyn til dels »den nationale produktion« af grøn elektricitet i 1997, dels til andelen af grøn elektricitet i bruttoelforbruget, udtrykt i procent, for henholdsvis 1997 og 2010, idet denne andel beregnes på grundlag af »den nationale produktion« af grøn elektricitet divideret med det nationale bruttoelforbrug (jf. dom Essent Belgium, C-204/12 – C-208/12, EU:C:2014:2192, præmis 67).
- 57 Heraf følger bl.a., at de nationale støtteordninger for elektricitetsproducenter, der er omhandlet i artikel 4 i direktiv 2001/77, og som bl.a. har til formål at medvirke til medlemsstaternes virkeliggørelse af deres respektive vejledende, nationale mål, i princippet skal føre til en forøgelse af den nationale produktion af grøn elektricitet (dom Essent Belgium, EU:C:2014:2192, præmis 68).
- 58 Det fremgår endvidere af artikel 3, stk. 4, andet led, i direktiv 2001/77, sammenholdt med bilaget hertil, at de vejledende, nationale mål skal være forenelige med det samlede, vejledende mål på fællesskabsniveauet selv.
- 59 Som Kommissionen i denne henseende har gjort gældende, kan den omstændighed, at en medlemsstat indgår en aftale med et tredjeland for at tillade, at der inden for rammerne af funktionen af en national støtteordning tages hensyn til den grønne karakter af den elektricitet, der produceres i dette tredjeland, dels påvirke de formål med direktiv 2001/77, der er nævnt i denne doms præmis 55, dels den forpligtelse, der påhviler medlemsstaterne til at øge deres produktion af grøn elektricitet, således at de bidrager til at nå de vejledende, nationale mål, der påhviler dem i overensstemmelse med dette direktivs artikel 3, og således deltager i forfølgelsen af det samlede, vejledende mål på fællesskabsniveauet selv.
- 60 Medlemsstaternes indgåelse af sådanne aftaler uden at være beføjet dertil ved direktiv 2001/77 kan således skade funktionen af den ordning, som dette direktiv indfører, samt de formål, som det forfølger.
- 61 Som det fremgår af den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 33, kræver vurderingen af spørgsmålet, om et område allerede for en stor del er omfattet af fællesskabsregler, desuden bl.a., at der tages hensyn til ikke blot fællesskabsrettens nuværende udviklingstrin på det pågældende område, men også dennes udviklingsperspektiver, når disse kan forudses på det tidspunkt, hvor denne vurdering foretages.
- 62 Det skal i denne henseende fremhæves, at selv om direktiv 2001/77 ikke, som det netop er blevet bemærket, fastlægger en fællesskabsramme for så vidt angår de nationale støtteordninger for elektricitet fra vedvarende energikilder, så har fællesskabslovgiver ikke desto mindre i dette direktivs 15. betragtning og i dets artikel 4, stk. 2, udtrykkeligt fastsat, at Kommissionen senest den 27. oktober 2005 skulle forelægge en rapport om de erfaringer, der er gjort med anvendelsen og sameksistensen af de forskellige nationale støtteordninger, om nødvendigt ledsaget af et forslag til en fællesskabsramme for de nævnte ordninger for støtte til elektricitet fra vedvarende energikilder, idet der i denne henseende præciseres forskellige kendetegn, som en sådan ramme skal have.
- 63 Den første omtvistede nationale bestemmelse er imidlertid netop blevet vedtaget i løbet af den periode, hvor Kommissionen således skulle undersøge den nævnte erfaring med henblik på forelæggelsen af en sådan rapport og fællesskabslovgivers eventuelle vedtagelse af en sådan fællesskabsramme.

- 64 Det skal i øvrigt i denne forbindelse bemærkes, at til forskel for den situation, der gjorde sig gældende under direktiv 2001/77, og som det fremgår af 37. og 38. betragtning til direktiv 2009/28 og af artikel 9 og 10 i dette direktiv, som erstattede direktiv 2001/77, har fællesskabslovgiver, således som den forelæggende ret har anført, inden for rammerne af dette nye direktiv bl.a. foretaget en præcisering af de betingelser, hvorunder grøn elektricitet produceret i et tredjeland og importeret i en medlemsstat, inden for rammerne af et samarbejde, der er indført mellem disse stater, om nødvendigt af denne medlemsstat kan tages i betragtning for at gennemføre det bindende formål om den del af grøn energi i det endelige energiforbrug, der er pålagt denne ved det nævnte direktiv.
- 65 Henset til alle de ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at EF-traktaten skal fortolkes således, at Fællesskabet, henset til bestemmelserne i direktiv 2001/77, råder over en ekstern enekompetence, som er til hinder for en bestemmelse som den første omtvistede nationale bestemmelse.

Det andet spørgsmål

- 66 Som det fremgår af ordlyden af det andet spørgsmål, vedrører dette i lighed med det første spørgsmål fortolkningen af bestemmelserne i artikel 3, stk. 2, TEUF og artikel 216 TEUF. Følgelig, og således som det følger af de betragtninger, der er anført i denne doms præmis 24-28, skal dette spørgsmål, henset til denne ordlyd, forstås således, at det vedrører spørgsmålet om, hvorvidt Fællesskabet, fordi der foreligger en frihandelsaftale, er blevet tildelt en ekstern enekompetence som omhandlet i AETR-retspraksis, der er til hinder for en bestemmelse som den første omtvistede nationale bestemmelse.
- 67 Eftersom det fremgår af besvarelsen af det første spørgsmål, at Fællesskabet på grund af eksistensen af direktiv 2001/77 er blevet tillagt en ekstern enekompetence, som er til hinder for en sådan national bestemmelse, er det ikke længere nødvendigt at udtale sig om det andet spørgsmål, der således er stillet af den forelæggende ret.

Det tredje spørgsmål

- 68 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om EF-traktaten, henset til eksistensen af direktiv 2001/77 og navnlig bestemmelserne i dette direktivs artikel 5, skal fortolkes således, at Fællesskabet råder over en ekstern enekompetence som omhandlet i AETR-retspraksis, der er til hinder for vedtagelsen af en national bestemmelse som den i hovedsagen omhandlede, der fastsætter, at der skal gives dispensation fra forpligtelsen til at erhverve grønne certifikater på grund af indførelsen på det nationale forbrugsmarked af importeret elektricitet fra et tredjeland under forudsætning af en forudgående indgåelse mellem forvalteren af det nationale net og en tilsvarende lokal myndighed i dette tredjeland af en aftale, som fastsætter fremgangsmåden for de nødvendige kontroller med henblik på certificeringen af, at den således importerede elektricitet er grøn elektricitet (herefter »den anden omtvistede nationale bestemmelse«).
- 69 I denne henseende skal det ganske vist bemærkes, at der i henhold til de oplysninger, som Domstolen er i besiddelse af, a priori intet er, der gør det muligt at antage, at en aftale som den, der således tilsigtes, og som ville blive indgået mellem organer såsom en forvalter af et nationalt net og et tilsvarende organ i et tredjeland, kunne udgøre en aftale, hvorved en medlemsstat som omhandlet i AETR-retspraksis i forholdet til det nævnte tredjeland ville kunne påtage sig »internationale forpligtelser«, der ville kunne skade Fællesskabets fælles regler eller ændre deres rækkevidde. Henset til de nævnte oplysninger synes det navnlig ikke, at en sådan aftale ville kunne udtrykke de pågældende medlemsstaters vilje til at forpligte sig ifølge international ret (jf. i denne retning bl.a. udtalelse 1/13, EU:C:2014:2303, præmis 39).

- 70 I forbindelse med den foreliggende sag skal det imidlertid bemærkes, at den forelæggende ret har anført, at såfremt det, henset til besvarelsen af det første præjudicielle spørgsmål, bekræftes, at den første omtvistede nationale bestemmelse ikke skal finde anvendelse, fordi den underkender en ekstern enekompetence for Fællesskabet, bør den anden omtvistede nationale bestemmelse finde anvendelse i hovedsagen.
- 71 Det skal dog i denne henseende bemærkes, at formålet med den anden omtvistede nationale bestemmelse ligner formålet med den første omtvistede nationale bestemmelse. Den anden omtvistede nationale bestemmelse tilsigter nemlig i det væsentlige ligesom den første omtvistede nationale bestemmelse, at der tilvejebringes grænseoverskridende ordninger, der skal attestere den grønne karakter ved den elektricitet, der er importeret fra et tredjeland og bragt på det italienske forbrugsmarked.
- 72 Selv om de omhandlede ordninger ikke længere – som i forbindelse med den første omtvistede nationale bestemmelse – er det direkte resultat af en international aftale indgået mellem to folkeretssubjekter og reguleret af folkeretten, forholder det sig ikke desto mindre stadig således, at tilvejebringelsen deraf i henhold til den normative bemyndigelse, som den anden omtvistede nationale bestemmelse fastsætter til forvalteren af det nationale net, sker med henblik på at forhandle dem med en tilsvarende lokal myndighed i det pågældende tredjeland.
- 73 Som generaladvokaten også anførte i punkt 103 i forslaget til afgørelse, er princippet om loyalt samarbejde, der er forankret i artikel 10 EF, hvis bestemmelser efter ændring er blevet gentaget i artikel 4, stk. 3, TEUF, til hinder for, at der som substitution – efter at det således er blevet konstateret, at en bestemmelse som den første omtvistede nationale bestemmelse er uforenelig med fællesskabsretten, og denne bestemmelse som følge deraf er blevet forkastet af en national ret – anvendes en national bestemmelse, der ligesom den anden omtvistede nationale bestemmelse i det væsentlige ligner den, der således er blevet forkastet.
- 74 Henset til ovenstående betragtninger skal det tredje spørgsmål besvares med, at EU-retten er til hinder for, at en national ret, efter at en bestemmelse som den første omtvistede nationale bestemmelse er blevet forkastet af denne, fordi denne bestemmelse ikke er forenelig med EU-retten, som substitution anvender en national bestemmelse, der i det væsentlige ligner denne bestemmelse, såsom den anden omtvistede nationale bestemmelse.

Det fjerde spørgsmål

- 75 I betragtning af det svar, der er givet på det tredje spørgsmål, er det uforholdt at besvare det fjerde spørgsmål.

Sagens omkostninger

- 76 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

- 1) EF-traktaten skal fortolkes således, at Det Europæiske Fællesskab, henset til bestemmelserne i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/77/EF af 27. september 2001 om fremme af elektricitet produceret fra vedvarende energikilder inden for det indre marked for elektricitet, råder over en ekstern enekompetence, som er til hinder for en national**

bestemmelse som den i hovedsagen omhandlede, der fastsætter, at der skal gives dispensation fra forpligtelsen til at erhverve grønne certifikater på grund af indførelsen på det nationale forbrugsmarked af importeret elektricitet fra et tredjeland under forudsætning af en forudgående indgåelse mellem den pågældende medlemsstat og tredjelandet af en aftale, hvorved det garanteres, at den således importerede elektricitet er produceret fra vedvarende energikilder efter fremgangsmåder, der er identiske med dem, som det nævnte direktivs artikel 5 fastsætter.

- 2) EU-retten er til hinder for, at en national ret, efter at den har forkastet en national bestemmelse som den, der er omhandlet i denne doms konklusions punkt 1, fordi denne bestemmelse ikke er forenelig med EU-retten, som substitution anvender en ældre national bestemmelse, der i det væsentlige ligner den nævnte bestemmelse, og som fastsætter, at der skal gives dispensation fra forpligtelsen til at erhverve grønne certifikater på grund af indførelsen på det nationale forbrugsmarked af importeret elektricitet fra et tredjeland under forudsætning af en forudgående indgåelse mellem forvalteren af det nationale net og en tilsvarende lokal myndighed i det pågældende tredjeland af en aftale, som fastsætter fremgangsmåden for de nødvendige kontroller med henblik på certificeringen af, at den således importerede elektricitet er produceret fra vedvarende energikilder.

Underskrifter